

ikke svare på det, og da han kom hen for at se efter strøg hun det ud med en hurtig og sky bevægelse, og pludselig tog hun ham hårdt om halsen og så ham ind i øjnene, og skyerne sejlede hen, og det flimrede over sandet som skygger af ild.

5   Sådan mødtes de uden et ord, og alt hvad der var at sige havde hun skrevet i sandet og slettet ud igen, og han fik det ikke at se . . .

En sort, langagtig ting var kommet glidende ind i hans drøm, lydløst som skyggen af en haj over den lysende sandbund, og
10 lige straks mærkede han den næsten ikke men så kun pinden som skrev, og prøvede på at tyde de slyngede bogstaver inden hendes hånd kom imellem og strøg dem ud. Men lidt efter lidt begyndte hans tanker at flakke som under en snigende fare, og han vågnede forskrækket op og så at den sorte ting var en vogn,
15 en lang og skinnende vogn som holdt stille nede foran lågen. Den uniformerede chauffør havde allerede lukket vogn døren op, og ud kom langsomt en stor sort mand, ud kom Carl Trock fra *Trock Textil* og lod også lågen lukke op for sig og gik langsomt ind ad flisegangen og forsvandt om hjørnet af huset.

20   Tidemand ventede ikke til han hørte det ringe. Han stod allerede inde i badeværelset og vaskede sine hænder og sit ansigt og trak slipset på plads med en grimasse og lod en kam løbe gennem håret og knappede vest og jakke og så for sidste gang i spejlet, men kun meget flygtigt, for alle hans tanker var forlængst på
25 vej ind i fremtiden og ilede foran ham ned ad trappen og hen til Trock og greb begge hans hænder og havde meget svært ved at styre musklerne omkring munden og fik alligevel sagt: "Tak, Carl, fordi du kom. Du aner ikke hvad det betyder for mig, at netop du er det første menneske jeg møder efter at Ragna
30 . . . Ragna . . . efter at Ragna er død."

35   Dansk løsebog
Lassen & Jensen (red.)
Syshime. 2003.

Martin A. Hansen

Soldaten og pigen (1947)

Der sad i kupeen en soldat, en gammel kone og to tykke mænd, som spillede kort. Den mest bulne af dem havde en lille køn dreng med. Hans hår var lokket og sort og hans øjne var lige
10 så mørke. Den lille dreng sad og så på soldaten, og soldaten så på ham.

Soldatens brune uniform var gammel og slidt. Den manglede allerede en knap, og nu sad han og drejede på den næste, mens han så på den lille fyr. På brystet havde han en medalje.

15   Den gamle kvinde sad og sov. Når toget sagtnede eller holdt, lød det, som hun var maskinen i det.

Det lille tog holdt tit. Enten var der nogen med madpakken til togføreren, eller også sad der en krage på banelinjen foran. Toget mindede om en gammel hund, der lunter sig hundrede
20 skridt hen langs vejgrøften og standser her og der for at mindes, hvor der duftede i ungdommen.

– Jeg har aldrig i mit liv set så køn en lille dreng, tænkte soldaten, det er mærkeligt, han har fået sådan en far, eller rettere sagt, at den far har fået sådan en søn.

25   Det var rigtig nok, der var mest svamp i faderen af de to. Han havde lige drukket, det kunne man både lugte og se, men han var ikke begyndt på det fornylig.

– Jeg ville ønske, det var min søn, sagde soldaten ved sig selv, han ligner en musiker eller en, der har skabt musik, en komponist,
30 som jeg har set et billede af, da han var dreng. Som han der. Jeg tror, den lille er musikalsk. Han kan sikkert spille på fløjte. Jeg giver ham en knap!

Soldaten vred knappen helt af og rakte den over til drengen.

35   – Den har været med i krigen, sagde han, men det skal du ikke bryde dig om, knappen er god nok.

Den lille dreng blev glad. Han tvivlede nok ikke om, at den var af guld, som man bedre ville få at se, hvis man gned den lidt på trøjen. Han rørte ved sin far og ville sige noget. Og faderen tog ham om hovedet og strøg hans sorte lokker. Den
40 lille havde vanskabte øren, så soldaten.

– Jaja, tænkte soldaten, han kan ikke spille på fløjte. Der tog man fejl, og det gør man altid.

Men det var ingen dårlig far alligevel, selv om hans hjerte var kogt i brændevin, og han havde skægstubbe så svære, at der kunne spiddes en flue på hver af dem. Han lagde kortene og gav sig til at lege med drengen og hans knap. De morede sig.

Mændene og den lille stod af ved næste trinbræt.

– Hov, råbte soldaten, du skulle have min medalje.

Men de hørte ham ikke, og denne gang var lokomotivet ivrigt og ville straks af sted.

Nu var soldaten og den gamle kone alene. Hun var vågnet, og hun tog to æbler op af sin kurv og kastede det ene over til ham.

– Tak, sagde han, det var ærgerligt, jeg ikke tænkte på det. Han skulle have haft min medalje.

– Den skal du da gemme på, sagde den gamle kone, for den har du vel fået for tapperhed?

– Rend og hop, svarede soldaten. Han bed i sit æble. Det var det største og sødeste.

Så sad han og kikkede ud på det, de kom forbi. Det var marker op og marker ned. Røde marker, brune marker og sorte, hvor der var pløjet. Langt borte var der huse, som kikkede over mod soldaten med gavlansigterne og vinduesøjnene. Og ovre fra husene begyndte en skov at løbe hen mod banen for at sluge toget. Det blev slugt. Lidt efter var de igen ude i det fri. Det var de samme skyer på denne side. Man tog himlen med sig hen over et nyt land.

– Det er her, det må være! udbrød soldaten. Han tog sig til medaljen og rejste sig. Så lukkede han kupédøren op.

– Var det ikke bedre, du fik dem til at holde? sagde den gamle kone.

– Det er nok fornuftigt, sagde han, men jeg må af her.

Det var en gammel, lukket kupé, så de kunne ikke få fat i konduktøren.

– Den sidder deroppe, sagde den gamle kone, hun forstod, at han havde travlt.

– Du er en knop, svarede soldaten. Så sprang han op på bænken og trak i nødbremsen.

Toget stoppede. Men det varede lidt, før der kom nogen. Man

var først ude at se efter, om der havde viklet sig noget græs om akslerne.

– Du skal have tak for æblet og hjælpen, sagde soldaten.

– Selv tak, sagde hun, skal du besøge nogen her?

– Nej, svarede han, jeg er aldrig kommet her før. Jo, måske i drømme. Jeg så et kær derhenne og så bakkerne. Så skulle jeg af.

– Det forstår jeg så godt, sagde hun.

– Ja, du er rigtig nok, sagde han, jo, da jeg var i helvede, da tænkte jeg meget på sådan et kær med bakker bagved og ikke andet. Fuldstændig som her.

– Men hvorfor har du soldatertøj på nu? spurgte hun.

– Jeg kan ikke få det af, svarede soldaten, man kan aldrig mere få det af.

– Nå, sagde den gamle kone, var jeg bare tredive år yngre, så skulle jeg nok få det af dig.

– Du er et dejligt pigebarn, som du er, sagde han, og så løftede han hende op og kyssede hende. Og da han var en lang soldat, blev den gamle kone svimmel, inden hun nåede ned igen.

– Det her skal jeg ikke tilgive dig foreløbig, pustede hun.

– Det er egentlig bare indledningen, sagde han.

I det samme kom togføreren, og da den gamle, glade kone stod nærmest døren, sagde han til hende: – Er det dig, der trækker?

– Du alstyrende. I min alder! Men det var sandelig sødt sagt! råbte den gamle, hvis kinder nu var lige så røde som hendes æbler.

– Det var mig, sagde soldaten, min station var her.

– Ja, det er en forbandet dyr historie, sagde togføreren, vi holder ikke af at holde nårsomhelst. Og så er der reglementet.

Du har vel penge?

– Ja, masser i udsigt, svarede soldaten, jeg var indenom et større sted, hvor de køber skeletter. Nu var der ikke brug for mig lige i øjeblikket, hvad man sådan set godt kan forstå. Men de fik det faktisk på hånden, og kommer jeg bare med en eller anden interessant skade, som er groet en smule sammen igen og helst skævt, så får jeg topnotering. Og det kan jo nemt ordnes.

– Jo, selvfølgelig, sagde togføreren.

– Du skal få et par af mine søde æbler, sagde den gamle kone.

– De er lige så søde som pigen selv, sagde soldaten.

– Der er reglementet, det er jo sagen, sagde togføreren, men

der er den medalje, du har der. Kunne du tænke dig at komme af med den? Så kunne det vel ordnes i mindelighed.

– Desværre, svarede soldaten, havde det været en knap, var det tænkeligt. Men der er også et medaljereglement, og det siger, at medaljer må man kun forære bort til små, sorthårede drenge, der er døvstumme.

– I kan ikke være det bekendt, sagde den gamle kone, havde jeg pengene, så skulle jeg nok. En, som har kæmpet for fædrelandet.

– Nu kan min kæreste rende og hoppe, sagde soldaten.

Togføreren satte sig ned på trinet for at tænke sig om, og nu kom også konduktøren hen og satte sig, og så snakkede han ikke mere om medaljen.

– Sagen er, sagde han, at vi skal være fremme til tiden, og vi er nødt til at skrive det her og gøre indberetning. Og når vi altså ikke får pengene, så må vi nok hellere tage dig med til endestationen.

– Så må jeg lave borgerkrig, sagde soldaten, og det er ikke så godt, når man ellers er loylydig. Men nu er det ikke værd, jeg sinker jer mere.

Han trykkede den gamle kones hånd og sagde: – Nu må du love mig at være mig tro og vente på mig.

– Ja, sagde hun og græd.

Så tog soldaten togføreren i hånden og sagde: – Du har taget det storartet. Nu skal du ikke tænke mere på det. Jeg kommer og betaler, så snart den sag med skelettet er helt i orden, og det kan nok ikke vare så længe. Og som du ved, er en soldat altid god for sit ord.

Da han også havde givet konduktøren et håndtryk, gjorde han honnør, drejede sig om og gik tilbage langs skinnerne.

Den gamle kone stod med hovedet ud ad kupévinduet og kikkede efter ham, da toget kørte. Så fik hun kulstøv i det ene øje og måtte sætte sig ind og lede efter lommeørklædet.

Soldaten gik og så sig om og snakkede med sig selv: – Det ligner. Ja, hvor det ligner. Det er nok her. Et held, man kom denne vej. Man kunne godt have ledt i lange tider, til man ikke gad mere. Flinke folk, at de lod mig komme af. Det er mærkeligt, så flinke mennesker kan være. Jo, det ligner. Noget skov, som lukker til der. De bakker der, uden huse. Også skyerne der. Jeg kom til at tænke på det, da jeg så skyerne. De flyttede sig

med herhen over. De er rigtige. Ser ud til at give kulde. De holder sig vel ikke altid, men sikkert længe nok.

Sådan gik han og småsnakkede, til han var ud for kæreren, han havde set. Så forlod han skinnerne og gik op over pløjemarken.

Han var lang og sejt, men han blev alligevel forpustet af at gå i den tunge muld.

– Der har vi det, tænkte han, jeg har gået mere end de fleste andre, men nu skal der ikke meget til, før man taber lysten. Men den lugter godt, jorden.

Da han nåede frem, så han, at kæreren var en stor mergelgrav. Der var vand i det og siv, også åkander, som havde set deres bedste dage. Op ad mergelgraven gik et gammel hegn, en vold med et par træer.

– Jaja, her må det være, sagde han, og det er kun hyggeligt med godt selskab.

Det var det gamle skrammel, som flød i kanten af mergelgraven eller var væltet helt ud i vandet, han tænkte på. Der var det meste af en rusten fjedermadrass, rådnende sække, hullede spande, en knækket spade, tallerkenskår, glasskår, det var, hvad man sådan straks så. Over kvistene på en lille el, som strakte sig ud over vandet, hang en kjolelas.

– Goddag, frue, sagde soldaten til den. Tak for indbydelsen. Jeg tror, jeg vil føle mig som hjemme her. Jeg skal nok falde til.

Han satte sig i græsset under et af piletræerne og snørede sine støvler op. Han fik de plørede støvler af uden at bruge hænderne, og så skubbete han til dem med foden. Den ene rullede helt ned til fjedermadrassen.

– Det var rart, sagde han og tog sin medalje af brystet.

– Den er en helt god medalje, ærede mergelgrav, sagde han, den har ikke været så billig. Lige så nyttig som de andre sager i din samling har den vel ikke været. Men alligevel.

Soldaten strittede sin medalje ud i vandet. Den sank i mergelgraven, og vandringen skred over det blanke og vippede med de simple strå, der flød flokkevis i kanten og var de eneste deltagende, som blev bevægede.

Soldaten tog sig en cigaret og lagde sig ned på skråningen med hænderne under nakken. Det var køligt og mod aften, men det tog han sig ikke af. Han kunne ligge og se op over bakkerne.

Der var ingen huse og træer, intet korn. Han så på den bare, stille jord.

5 Skyerne havde flyttet sig, der var nu lidt rødt i dem, de havde forandret sig og blev aldrig mere som før, men endnu kunne han da kende dem.

Soldaten faldt i søvn. Hans cigaret var hjemmerullet, så den slukkede af sig selv. Han sov ikke helt roligt, men snart kom tasmørket og forenede ham med mergelgraven og de andre ting, og nu lignede han selv den bare, stille jord.

10 Da han vågnede op, var der næsten helt mørkt. Han famlede omkring sig, fik fat i en gammel grønkålstok, som lå der, og satte sig så forsigtigt op. Soldaten holdt med begge hænder fast på kålstokken og så sig om til alle sider. Huen var faldet af ham, og aftenvindens fine finger rørte lidt i hans hår. Månen
15 stod et stykke over bakkerne. Den havde kørt efter solen meget af dagen og var nu på nedturen.

Soldaten følte på sig selv, og det var ham. Så tændte han cigaretten og lagde sig ned igen. Han var tit vågnet og havde troet, han lå et sted som her, og så var det et andet. Denne gang
20 passede det.

– Det her var vist ikke efter programmet, sagde soldaten.

Så lå han og lyttede til, hvordan en mus eller et andet småvæsen puslede nede ved hans ene støvle.

– Hvem er du? sagde det stilfærdigt bag ham, fra voldgrøften.

25 Soldaten lå og stirrede. Han tog igen efter kålstokken. Men han kunne ikke opdage noget.

– Jeg er en soldat, sagde han så.

– Behøver jeg at være bange for dig? spurgte det.

– Nej, sagde han.

30 – Men du har vel gjort mennesker fortræd? spurgte stemmen.

Det var en pigerøst. Den lød ikke ret højt, men tydeligt. Og soldaten kunne stadig ingenting se.

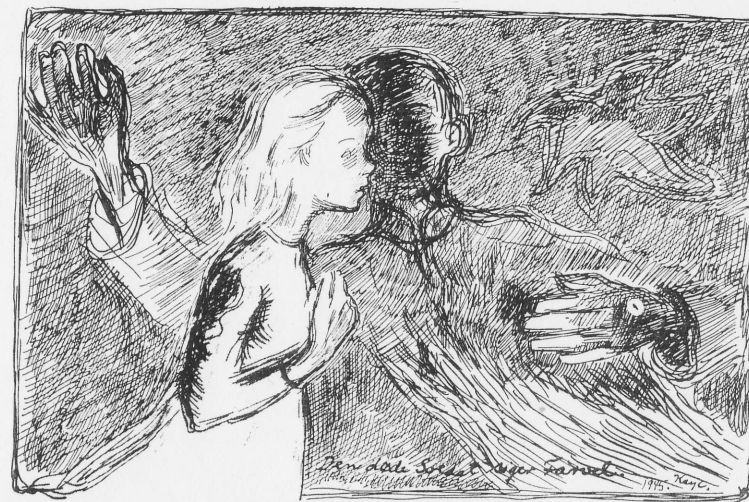
– Kan du se hvor månen skinner, sagde han, den må nylig være stået op.

35 – Jeg ligger her og kan ikke se, svarede hun.

Soldaten smøgede stille sin krave op og trak uniformen tættere sammen om sig. Nu savnede han de to knapper. Det var koldt.

– Du skal ikke være bange for at sige det, sagde pigestemmen, du var jo soldat, og så kunne du vel ikke undgå det.

40 – Fortæl mig noget, min pige, svarede soldaten.

Den døde soldat siger farvel. Tegning af Kay Christensen, 1945.

– Åh, sagde det, der er så lidt.

Så var der stille så længe, at musen igen turde gå i gang med støvlen.

– Sig det en gang til! sagde hun.

25 – Du skal få, hvad du vil, min pige, sagde soldaten, men hvad vil du?

– Kære, nu har du sagt det igen.

– Ja, I kvinder, sagde soldaten, men det er et stille og godt hjem du har.

30 – Jeg er bare så ene, svarede hun, men nu er du her jo.

– Ja, sagde han.

– Du har nok faret vidt omkring, set alle ting og prøvet så meget ondt, sagde hun, og jeg har ligget her og længtes så længe, så længe.

35 – Her afmønstrer man, sagde soldaten.

– Åh, der er så lidt, sagde pigestemmen, jeg var ikke ret gammel. Jeg ville så gerne være glad og leve.

– Glasskår og sække, bliv liggende rør! mumlede soldaten.

40 – At du dog kom! hviskede pigen, ingen er kommet til mig, siden de gav mig plads her.

– Las, til hvil træd af! mumlede soldaten.
– Jeg ville så gerne leve, sagde pigestemmen, men så blev jeg bange og løb herved til vandet.

– Jeg spørger dig ikke om noget, min pige, sagde soldaten.
5 – Kære, nu ligger jeg roligt. Og jeg synes, jeg ser månen nu.
– Jeg så fejl før, sagde han, månen er ikke nylig stået op. Den er ved at gå ned. Jeg holder ikke af den røde farve, den får. Men den er snart nede.

– Så vil jeg bare ligge og tænke på, du er her, sagde hun.
10 Månen var næsten nede. Men den spejlede sig endnu i mergelgraven foran soldaten. Det så ud, som hans medalje var kommet op af vandet og nu lå og blev smeltet om.

Tove Ditlevsen

Appelsiner (1948)

Grønthandler Jonassen havde fået 25 appelsiner på torvet om morgenen. Mens han kørte hjem med dem bag store lastbiler med "frugt og grønt" bagpå, gav han den gamle, svajryggede krikke et arrigt rap over halsen for at få den forbi torvestimlen i en fart. Han var overbevist om, at bilerne fik mere end hestevogne.
10 ne. Han havde selv set en fed, rødhåret idiot slæbe en hel kasse appelsiner op på sit lad. I den kolde vintersol så han det lyne gult og orange alle vegne mellem gulerødder og frossen rosenkål og stive, træede vinterporrer.
15

Allerede i går havde der stået i bladene, at appelsinerne var "fordelt mellem byens grønhandlere". Jo, det var en rask fordeling. Det var på tide staten greb ind. Hele samfundet var gennemråddent og korrumperet. Der havde været et rend af folk hele
20 dagen i går, der gloede på ham, som om de så appelsiner vælte ud af knaphullerne på ham. For et syns skyld havde de købt lidt suppeurter, nu de var kommet på gaden. Og "skær lige sellerien over, Jonassen, så jeg kan se om den er sort indeni," og "så lover De mig et par appelsiner når De får dem i morgen, ikke, Jonassen?"
25

Ellers nævnte de aldrig hans navn.

Da han kom tilbage fra torvet sendte han sin kone hjem, fordi han vidste hun ville være ude af stand til at fordele de 25 appelsiner retfærdigt, d.v.s. en hver til dem der købte alle deres varer ved
30 vognen og ikke fjumrede over torvet til konkurrenten hveranden dag. Stod det til hende, ville hun uden videre hælde alle appelsinerne i favnen på den der kom først. Hun kunne ikke lyve for kunderne, og hun kunne ikke stå for venlig tiltale. Somme tider påstod han hun ødelagde forretningen for ham. Hun så alt for lykkelig ud, når nogen nærmede sig vognen, og sank alt for ynkeligt
35 sammen, når de gik forbi. Folk kunne ikke fordrage det. Man skulle helst se ud, som om man var revnende ligeglad med om man solgte noget eller ej og nærmest stod der for sin fornøjelses skyld. Sådan gjorde han selv.

40 Han sad på en omvendt kartoffelkasse med ildrød næse og